

СІАСОВА К. І.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри цивільного права

ЗАКОНОДАВСТВО ЄС В СФЕРІ НЕДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Процеси правової інтеграції (уніфікації і гармонізації національного законодавства), інтенсивно розвиваються як в Європейському Союзі (далі — ЄС), так і в Україні, поки що не привели і в доступній для огляду перспективі не призведуть до введення повністю однакових (уніфікованих) правил поведінки громадян і організацій абсолютно у всіх сферах суспільного життя і по всіх галузях права, в тому числі в області приватного права. Так як само в приватно-правовій сфері багато держав членів ЄС стикаються з проблемою колізійних норм, тих що визначають, право якої з його держав-членів має застосовуватися в разі, якщо конкретне правовідношення включає в себе «іноземний елемент» (складається між громадянами двох різних країн, відбувається на території іншої держави і ін.), було б доцільно привести українське законодавство у відповідний вигляд, за для запобігання таких моментів.

В даному випадку мають інтерес колізійні основи деліктних зобов'язань, що знайшли своє відображення в попередньому проекті основ, а саме звернення до критерію «найбільш тісного зв'язку» зобов'язання з країною, право якої підлягає застосуванню; надання визначального значення такого сполученого фактору, як загальний закон потерпілого і заподіювача шкоди, а в разі коли за дію заподіювача шкоди відповідальність несе третя особа, — як загальний закон потерпілого і третьої особи; введення поняття сфери дії статуту деліктного зобов'язання. Для вирішення цих та багато інших питань Комісією ЄС було розроблено проект, правовий інструмент, визначального права, що застосовується до недовірних зобов'язань «Рим II» [1]. В Регламенті зазначається, що уніфіковані норми повинні поліпшити передбачуваність судових рішень і забезпечувати досягнення розумного балансу між інтересами особи, що притягаються до відповідальності, та особою, яка зазнала збитків.

Наступним нормативно-правовим актом, що має значення для українського законодавства є Модельні правила європейського приватного права (далі — принципи DCFR). Принципи є важливим кроком у розвитку загально-європейського договірного і недоговірного права, вдосконалення правових інститутів громадянського права держав — членів ЄС. Розробники Принципів розглядають їх як попередника майбутнього Європейського кодексу договорів, що підтверджують дії, вжиті інститутами і органами ЄС, а також дискусії вчених-правознавців.

Принципи DCFR регулюють як приватні права і обов'язки які випливають з договорів, так і недоговірні. Вони охоплюють права та обов'язки

які виникають внаслідок безпідставного збагачення, завдання шкоди іншій особі, дії в чужому інтересі без доручення і іншій. Якщо недоговірні зобов'язання за Цивільним кодексом України (далі — ЦК України) регулюються окремим підрозділом 2 у III розділі [2], то у принципах DCFR вони не мають окремого розділу де би закріплювались тільки ці норми, що є дуже не зручним у застосуванні, але на думку авторів Модельних правил це був би громіздкий і незадовільний прийом врегулювання вище зазначених зобов'язань, тому доцільніше було сформулювати їх по можливості загальним чином, з тим щоб вони могли застосовуватися і до договірних, і до недоговірних обов'язків [3]. Тому одна і та ж сама стаття може регулювати одночасно два види відносин.

Поряд з колізійною уніфікацією в ЄС розвивається і матеріальна уніфікація в області позадоговірних відносин. Європейська група деліктного права, що складається з авторитетних вчених-юристів європейських країн, підготувала Принципи європейського деліктного права. Принципи складаються з шести розділів: підстави виникнення зобов'язань внаслідок вчинення делікту, загальні підстави відповідальності за завдану шкоду, обставини, що звільняють від відповідальності, відповідальність за спільно заповдану шкоду, засоби судового захисту. Як інституційної основи для розробки Принципів утворений Європейський центр деліктного права, що діє за підтримки відділення досліджень в області деліктного права Академії наук Австрії. Уніфікація колізійного регулювання підетьбується обговоренням відмінностей між правом країн-членів, оцінкою їх серйозності і пошуком компромісу або, принаймні, визнанням можливості його знайти. Уніфікація матеріального права в позадоговірних відносинах є частиною широко-масштабного завдання введення в дію єдиного цивільного кодексу ЄС.

Отже, можна дійти висновку що Україні необхідно налагодити взаємодію за рішенням питань гармонізації, взаємного довгострокового планування, надання ЄС інформації та обміну коментарями щодо застосовуваного законодавства і того, що розробляється.

Список використаних джерел

1. О праве, подлежащем применению к внедоговорным обязательствам («Рим II»): Регламент (ЕС) № 864/2007 Европейского парламента и Совета от 11 июля 2007 г. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_907
2. Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of reference (DCFR). Full Edition. Prepared by the Study Group on a European Civil Code and the Research Group on EC Private Law (Acquis Group) / Ed. by Christian von Bar and Eric Clive. Vol. I – VI. Munich, 2009. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://fre.ru/qaspolatyjgeatyaty.html>
3. Модельные правила европейского частного права: [перев. с англ.] / науч. ред. Н. Ю. Рассказова. М.: Статут, 2013. 592 с.